

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande

Stockholms universitet

Institutionen för nordiska språk

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N

Beslutad: 2001-08-24

Reviderad 2002-01-15

Reviderad 2002-03-05

Reviderad 2002-12-03

Reviderad 2003-02-18

Reviderad 2003-05-26

Reviderad 2003-11-28

Version 7

UKL 54-57/04

SVENSKA MED DIDAKTISK INRIKTNING II, 20 POÄNG

Swedish with an Educational Perspective II, 20 Credit Points

LÄRDOK-kod: SVU02N

1 BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ingår i inriktningen Svenska med didaktisk inriktning om 40 poäng inom lärarprogrammet och omfattar 20 poäng på nivån 21-40 poäng. Kursen är avsedd för studerande som vill arbeta i grundskolans senare år eller gymnasieskolan och som ämnar avlägga lärarexamen om 180-220 poäng. Kursplanen har tagits fram och genomförs i samverkan mellan Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet (SU), Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria (SU) och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm (LHS). Kursansvarig institution är Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Kursplanen är beslutad av Utbildningsnämnden vid Lärarhögskolan i Stockholm 2001-08-24. Den reviderade kursplanen (version 7) är beslutad av Lärarhögskolans nämnd för grundutbildning, forskning och forskarutbildning 2003-11-28.

2 FÖRKUNSKAPSKRAV

Svenska med didaktisk inriktning I med minst 15 poäng avklarade.

3 SYFTE

Kursen syftar till att ge blivande lärare i svenska för grundskolans senare år och gymnasiet grundläggande kunskaper i metoder för litterär textanalys, i ungdomslitteratur och i språklig och innehållslig analys och värdering av sakprosatexter samt i språk- och litteraturredidaktik. Under kursen skall den studerande utveckla sin förmåga att bygga sin undervisning på vetenskaplig grund och skaffa sig redskap för att arbeta med språk och litteratur på ett för ungdomar utvecklande sätt. Kursen syftar också till att ge den studerande möjlighet att integrera sina kunskaper och insikter om sambandet mellan svenskämnets kursplaner, språklig, litterär och didaktisk teori och undervisningens uppläggning och genomförande.

4 INNEHÅLL OCH UPPLÄGGNING

Kursen består av tre samverkande delar: en ämnesteoretisk, en ämnesdidaktisk och en verksamhetsförlagd del, varav en sammanhängande period motsvarande ca 4 poäng då den studerande dels får ta del av erfarna lärares arbete i och utanför klassrummet, dels får planera, genomföra och utvärdera egna lektioner.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande

Stockholms universitet

Institutionen för nordiska språk

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N

Beslutad: 2001-08-24

Reviderad 2002-01-15

Reviderad 2002-03-05

Reviderad 2002-12-03

Reviderad 2003-02-18

Reviderad 2003-05-26

Reviderad 2003-11-28

Version 7

I kursen ingår genus- och etnicitetsperspektiv.

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Dessutom förekommer enskilt arbete och arbete i grupp. Deltagandet i undervisningen är obligatoriskt. Vid frånvaro bestäms ersättningsuppgift av läraren på momentet.

Kursen består av följande moment:

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

I momentets 5 poäng ingår 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU).

Momentets syfte är att ge de studerande teoretiska insikter och praktisk färdighet i analys av litterära texter och att fördjupa kunskaperna från Litteraturvetenskapens grunder i Svenska med didaktisk inriktning I. Textanalysen tillämpas framför allt på den typ av litterära texter som elever kan tänkas möta under grundskolans senare delar och i gymnasiet. Därigenom ges de studerande också möjlighet att fördjupa sin förmåga att utveckla och bedöma elevtexter.

Innehåll: a) litteraturvetenskaplig terminologi och begreppsbildning b) orientering i mångfalden av litteraturvetenskapliga teorier och metoder för analys och tolkning av litterära texter c) modeller för analyser av litterära texter inom olika genrer; d) behovet av textanalys i olika konkreta situationer

Undervisning sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker löpande i form av uppgifter som redovisas vid seminarierna samt i form av en skriftlig inlämningsuppgift vid momentets slut. En uppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen redovisas vid ett slutseminarium.-

Kurslitteraturen omfattar ca 1500 sidor varav ca 1100 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet.

Moment 5: Ungdomslitteratur och ungdomars läsning, 7 poäng

Den ämnesteoretiska delen omfattar 5 poäng, varav 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning, (SU), och den ämnesdidaktiska delen 2 poäng (LHS).

Momentets syfte är att ge de studerande kunskaper om ungdomslitteratur och om ungdomars läsning samt att ge didaktiska perspektiv på litteraturläsning i skolan.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande

Stockholms universitet

Institutionen för nordiska språk

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N

Beslutad: 2001-08-24

Reviderad 2002-01-15

Reviderad 2002-03-05

Reviderad 2002-12-03

Reviderad 2003-02-18

Reviderad 2003-05-26

Reviderad 2003-11-28

Version 7

Innehåll: a) en orientering i ungdomslitteratur och unga människors läsning ur historiskt och socialt perspektiv b) denna litteraturs särart i förhållande till såväl barn- som vuxenlitteratur och dess genrer, teman, genus- och formstrukturer och roll i samhället och skolan; c) ungdomars läsning ur ett receptions perspektiv; d) litteraturredaktik.

Undervisningen sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum.

Examination vad gäller det ämnesteoritiska inslaget sker i form av en skriftlig inlämningsuppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen. Examination vad gäller ämnesdidaktiken sker i form av skriftliga inlämningsuppgifter.

Kurslitteraturen omfattar ca 1800 sidor varav ca 1200 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 8 poäng

Den ämnesteoritiska delen omfattar 5 poäng, varav 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU), och den ämnesdidaktiska delen 3 poäng, varav 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning (LHS).

Momentets syfte är att ge de studerande teoretiska insikter och praktisk färdighet i språklig och innehållslig analys både av sakprosatexter och litterära texter så att de därigenom kan utveckla sin förmåga att bedöma de texter eleverna möter och själva skriver. Ytterligare ett syfte är att de studerande skall förvärva kunskaper om sambandet mellan samhälle, verksamhet och text.

Innehåll: a) olika teorier för begrepp som text, genre och stil; b) grundläggande metoder för strukturell, pragmatisk, kritisk, retorisk och intertextuell textanalys; c) analyser av sakprosa och litterära texter inom olika genrer; d) textbildning i tal och skrift; e) normer och värderingsdimensioner för texter f) didaktiska perspektiv på texter och textbildning

Undervisning sker i form av föreläsningar och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker löpande i form av skriftliga inlämningsuppgifter under kursens gång samt genom uppgifter i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen vilka redovisas vid ett slutseminarium.-

Kurslitteraturen omfattar ca 1150 sidor.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande
Stockholms universitet
Institutionen för nordiska språk
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N
Beslutad: 2001-08-24
Reviderad 2002-01-15
Reviderad 2002-03-05
Reviderad 2002-12-03
Reviderad 2003-02-18
Reviderad 2003-05-26
Reviderad 2003-11-28
Version 7

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.

5 EXAMINATION

Examinationsförfarandet varierar i de olika momenten och beskrivs i punkt 4 ovan.

Som betyg på momenten och kursen används något av uttrycken Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För Väl Godkänd på hela kursen krävs Väl Godkänd omfattande 14 poäng. Genomgående gäller att de skriftliga examinationsuppgifterna ska vara utformade på korrekt svenska och enligt svenskans skriftkonventioner för att kunna godkännas.

Studerande som underkänts i ordinarie prov har rätt att genomgå förnyat prov. Studerande som underkänts två gånger har rätt att begära annan examinator. Studerande som har godkänts på kursen skall på begäran få kursbevis.

6 KURSLITTERATUR

Kurslitteraturens omfattning specificeras under respektive moment.

Litteratur för samtliga moment i kursen:

Grundskolan. Kursplaner och betygskriterier. 2000. Stockholm: Skolverket och Fritzes.
order.fritzes@liber.se

Grundskolan. Kommentarer till kursplaner och betygskriterier. 2000. Stockholm: Skolverket och Fritzes. order.fritzes@liber.se

Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet svenska i gymnasieskolan. Statens skolverks författningssamling 2000:2. Stockholm: Skolverket och Norstedts. fritzes.order@liber.se eller order.fritzes@liber.se

Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden 2000. Stockholm: Liber.

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Tolfte upplagan 1998.

Svensk Ordbok. 1986. Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet (eller en motsvarande ordbok).

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

Handböcker

Bergsten, S. 1990. *Litteraturhistoriens grundbegrepp.* Lund: Studentlitteratur.

Elleström, L. 1998. *Lyrikanalys. En introduktion.* Lund: Studentlitteratur.

Holmberg, C-G. /Ohlsson, A. 1999. *Epikanalys. En introduktion.* Lund: Studentlitteratur

Sjöberg, B. 1999. *Dramatikanalys. En introduktion.* Lund: Studentlitteratur.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande
Stockholms universitet
Institutionen för nordiska språk
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N
Beslutad: 2001-08-24
Reviderad 2002-01-15
Reviderad 2002-03-05
Reviderad 2002-12-03
Reviderad 2003-02-18
Reviderad 2003-05-26
Reviderad 2003-11-28
Version 7

Facklitteratur

- Bergsten, S. (red.). 2002. *Litteraturvetenskap — en inledning*. Lund: Studentlitteratur. Läses enligt lärarens anvisningar.
- Edström, V. 1986. "Selma Lagerlöf — epikern. Gösta Berlings saga", *Selma Lagerlöfs litterära profil*. Stockholm: Rabén & Sjögren. S. 19-54.
- Fahlgren, M. 1994. "Kampen om ordet. Kropp och språk — Fröken Julie", *Kvinnans ekvation. Kön, makt och rationalitet i Strindbergs författarskap*. Stockholm: Carlssons. S. 111-126. (Stencil)
- Jacobson, M. 2001. "Från skandalroman till lämplig läsning. Inlemmandet av *Det går an* i gymnasiets litterära kanon". L. Burman (red.), *Carl Jonas Love Almqvist — diktaren, debattören, drömmaren. Föreläsningar och essäer utgivna av Almqvist-sällskapet*. Gidlunds. (30 s.). (Stencil)
- H. Lund (red.) 2002. *Intermedialitet. Ord, bild och ton i samspel*. Lund: Studentlitteratur. Följande artiklar läses:
Hedling, E. "Roman blir film". S. 229-234. (Stencil)
Lagerroth, U-B. "Från text till teater". S. 213-220 (Stencil)
- Olsson, A. 1997 el. 2002. *Gunnar Ekelöf*. Stockholm: Natur och Kultur. Kap. 1 samt kap. 6-9.
- Öhman, A. 2002, *Populärlitteratur. De populära genrernas estetik och historia* Lund: Studentlitteratur 2002, kap. 1 samt ett valfritt bland kap. 2-7.
Facktext i anslutning till urvalet av lyrik (ca 20 s.). (Stencil)

Skönlitteratur

- Almqvist, Carl Jonas Love, *Det går an* (valfri utgåva) (150 s)
- Ekelöf, Gunnar, ett urval dikter anvisas av läraren. Kan läsas i *Levande svensk poesi. Dikter från 600 år* i urval av Björn Håkanson. Stockholm: Natur och Kultur 1996, eller stencil.
- En valfri deckare/thriller, kärleksroman, skräckroman, historisk roman populär-roman, fantasy- eller science fiction-roman i anslutning till det valda kapitlet ur *Populärlitteratur*. Förslag på titlar ges där.
- Ett urval svensk lyrik anvisas av läraren. Kan läsas i *Levande svensk poesi* (se ovan) eller stencil.
- Lagerlöf, Selma, *Gösta Berlings saga*. (valfri utgåva)
- Strindberg, August, *Fröken Julie*. Kan läsas ur *Världsdramatik 2. Drama i borgerlighetens värld*, red. Bengt Lewan Stockholm: Studentlitteratur 1990.
- Strindbergs förord till *Fröken Julie*. (Stencil)
- En aktuell filmatiserad roman och ett drama som spelas under den aktuella perioden. Anvisas av läraren.

Moment 5: Ungdomslitteratur och ungdomars läsning, 7 poäng

Ämnesteoretisk litteratur och skönlitteratur (5 poäng)

- Bergsten, S. (red.) 2002. *Litteraturvetenskap. En inledning*. Lund: Studentlitteratur.
Westin, B. Vad är barnlitteraturforskning? S. 125-137.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande

Stockholms universitet

Institutionen för nordiska språk

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N

Beslutad: 2001-08-24

Reviderad 2002-01-15

Reviderad 2002-03-05

Reviderad 2002-12-03

Reviderad 2003-02-18

Reviderad 2003-05-26

Reviderad 2003-11-28

Version 7

Flatekval, E. (red.) 1999. *Förankring och förnyelse nordiska ungdomsromaner inemot år 2000*.

Oslo: Cappelen. Följande artiklar läses:

Lundqvist, U. Den nytdsrealistiska ungdomsromanen under åttiotalet. S. 82–106.

Svensson, S. Dödspolare, skuggmän och förlorade fäder. Idyllfobin i 1990-talets ungdomsbok. S. 107-121.

Hallberg, K. (red.) 1998. *Läs mig sluka mig*. Stockholm: Natur och kultur. Följande artiklar läses:

Edström, V. Fångenskapssymboler i ungdomsboken. S. 181–210.

Hedén, B. Det jämlika tilltalet – ungdomsboken från 40-tal till 90-tal. S. 161-180

Lundqvist, U. 1988. *Bland grottbjörnar, törnfåglar och monster. En analys av ungdomars läsning*. Lund: Bibliotekstjänst. (ett urval i samband med den valda skönlitteraturen).

Toijer-Nilsson, Y. och Westin, B. (red.) 1994. *Om flickor för flickor*. Stockholm: Rabén & Sjögren. Följande artiklar läses:

Westin, B. Flickboken som genre. S. 10-14.

Westin, B. Patriarkatet och erotikerna. S. 15-43.

Dessutom läses ca 1200 sidor skönlitteratur som väljs av den undervisande läraren. Urvalet bör innehålla representativa äldre pojk- och flickböcker (t ex *Huckleberry Finns äventyr* och *Unga kvinnor*), någon vuxenbok som även läses av unga (*Räddaren i nöden*, *Flugornas herre*, *Barnens ö*, *Mitt liv som hund*), en modern svensk ungdomsroman av t ex Peter Pohl, Mats Wahl, Per Nilsson, Anita Eklund Lykull, samt en populär skräck- eller detektivroman. I anslutning till de valda skönlitterära texterna ska ev. ytterligare facklitteratur läsas.

Ämnesdidaktisk litteratur (2 poäng)

Chambers, A. 1993. *Böcker inom oss – Om boksamtal*. Stockholm: Norstedts förlag. 163 s.

McCormick, K. 1994. *The Culture of Reading and the Teaching of English*. Stencil. 80 s.

Molloy, G. 2003. *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur. 155 s.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 8 poäng

Ämnesteoretisk litteratur (6poäng)

Carlquist, J. 2001. Sammanhang i hypertext. *Språkvård* 1/2001. S. 10–14. (Stencil)

Ekvall, U. 1997. Att skriva en berättelse för jämnåriga. Elevers medvetenhet om genrekrav och mottagaren. I: *Svenskans beskrivning* 22. Lund. S. 67–81. (Stencil)

Eriksson, M. 1997. *Ungdomars berättande. En studie i struktur och interaktion*. (Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 43). Uppsala: Institutionen för nordiska språk. S. 99–151, 199–231. (Stencil)

Gunnarsson, B.-L. 1996. Populärvetenskapens register – om texten, syftet och läsaren. I: *Språk och stil* 6. S. 75–92. (Stencil)

Hellspång, L. & Ledin, P. 1997. *Vägar genom texten*. Lund: Studentlitteratur. 303 s.

Hene & S. Wahlén (red.) 1991. *Barns läsutveckling och läsning*. Rapport från ASLA:s höstsymposium i Stockholm, 15–16 november 1990. (ASLA:s skriftserie 4). Uppsala.

Lärarhögskolan i Stockholm

Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande

Stockholms universitet

Institutionen för nordiska språk

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN

SVU02N

Beslutad: 2001-08-24

Reviderad 2002-01-15

Reviderad 2002-03-05

Reviderad 2002-12-03

Reviderad 2003-02-18

Reviderad 2003-05-26

Reviderad 2003-11-28

Version 7

Följande artiklar läses:

Hene, B. & Wåhlin, K S. Vad gör en bok populär bland barn? S. 246–278.

Lundqvist, A. Berättarstruktur och språk i några barn- och ungdomsböcker. S. 193–219.

Josephson, O. (red.) 1996. *Stilstudier*. (Ord och stil 27). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:

Cassirer, P. Stilen är budskapet eller den medskyldige läsaren. S. 85–124.

Hellberg, S. Berättarperspektivet i vanliga romaner. S. 30–45.

Söderberg, B. Mellan raderna och orden. S. 66–85.

Widmark, H. Att manipulera koden. S. 46–65.

Karlsson, A.-M. 1997. Textnormer i och utanför skolan – att skriva insändare på riktigt och på låtsas. *Svenskans beskrivning* 22. Lund: Lund University press. S. 172–186. (Stencil)

Ledin, P. 1998. Karius och Baktus på nya äventyr. Intertextualitet i annonser från Folk tandvården. I: *form – innehåll – effekt. Stilistiska och retoriska studier tillägnade Peter Cassirer på 65-årsdagen*. Göteborg. S. 165–176 (Stencil)

Liberg, C. 2001. Läromedelstexter i ett andraspråksperspektiv – möjligheter och begränsningar. I: K. Naclér (red.), *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma Förlag. S. 108 – 128 (Stencil)

Reichenberg, M. 2000. *Röst och kausalitet i lärobokstexter : en studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Göteborg. S. 136–176. (Stencil)

Strömquist, S. (red.) 1995. *Läroboksspråk*. (Ord och stil 26). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:

Ekvall, U. 1995. Läroboken – begriplig och intressant? S. 47–76

Melin, L. Grafisk pytt i panna. S. 77–123.

Westman, M. 1989. Åsikter om svenskt språkbruk. *Språkvård* 1989/3. (Stencil)

Ämnesdidaktisk litteratur (2poäng)

Dysthe, O. 2000. *Portefoljemetodikk med sosiokulturell förankring*. Svenskläraryrkeförbundet. Årsbok. Stencil. 4 s.

Lokensgard Hoel T. 2001. *Skriva och samtala*. Lund: Studentlitteratur. Kap. 2 och 3. 40 s.

Mehlum, A. 1995. *Skrivundervisning, mellan styrning och frihet*. Lund: Studentlitteratur. Kap. 1-5, 7-8 och 10-12. 180 s.

Molloy, G. 1996. Reflekterande läsning och skrivning. Lund: Studentlitteratur. Kap. 2-5, 10, 12-13. 98 s.

Thavenius, J. (red.) 1999. *Svenskämnets historia*. Lund. Studentlitteratur. Kap. 1- 5. 90 s.